

**III. HADİS
ANABİLİM DALLARI
İHTİSAS TOPLANTISI**

**Lisans Programlarında Hadis Eğitim ve
Öğretiminin Problemleri
24-26 Ekim 2014 - ADANA**

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İLAHİYAT FAKÜLTESİ

9

T.C. ADANA MÜFTÜLÜĞÜ

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Ali Osman ATEŞ (Çukurova Ü. İlahiyat F.)
Prof. Dr. Bünyamin ERUL (Ankara Ü. İlahiyat F.)
Prof. Dr. Muhammet YILMAZ (Çukurova Ü. İlahiyat F.)
Doç. Dr. Bekir TATLI (Çukurova Ü. İlahiyat F.)
Arif GÖKÇE (Adana İl Müftüsü)
Şaban ACAR (Adana Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri)
Mehmet BARIŞ (Çukurova İlahiyat Eğitimi Destekleme ve Geliştirme
Derneği Yönetim Kurulu Başkanı)

Yayın Editörü ve Dizgi

Doç. Dr. Bekir TATLI

Sekreteryaya

Arş. Gör. Nagihan EMİROĞLU (Çukurova Ü. İlahiyat F.)
Arş. Gör. Rıdvan YARBA (Çukurova Ü. İlahiyat F.)

Çözümleme ve Redaksiyon

Arş. Gör. Nagihan EMİROĞLU
Arş. Gör. Rıdvan YARBA

EMİN YAYINLARI

Fethiye Mah. Kırlangıç Sok. No: 11/B, 16140 Nilüfer/BURSA
Tel: (0224) 242 28 97-8, Faks: (0224) 241 25 69
www.eminyayinlari.com.tr

1. Baskı, Bursa 2017

Bu eser Çukurova İlahiyat Eğitimi Destekleme
ve Geliştirme Derneği tarafından yayımlanmıştır.

Baskı:

Stüdyo Star Ajans Matbaacılık Ltd. Şti
Nilüfer Ticaret Merkezi 634. Sok. Bursa
Sertifika No: 15366

KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

Cataloging-in-Publication Data (CIP)

LİSANS PROGRAMLARINDA HADİS EĞİTİM VE ÖĞRETİMİNİN PROBLEMLERİ
III. HADİS ANABİLİM DALLARI İHTİSAS TOPLANTISI

1. Hadis 2. Yüksek Öğretim 3. İslam

ISBN: 978-605-9464-28-4

Sertifika No: 21217

Doç. Dr. Bekir TATLI*

***Türkiye’de İlahiyat ve Dengi Lisans Programlarında
Okutulan Hadis Dersleri ve Müfredatları***

“Bizim zamanımızın şartlarını biliyorsunuz. Fakültemiz dahi yoktu. 1949-1950 yıllarında Ankara İlahiyat Fakültesi açıldı ve altı yüz senelik İslâm’a hizmet bayraktarlığı yapan bir devletin akabinde kurulmuş bir devlette, İlahiyat Fakültesi’nde Tefsir, Hadis, Arapça dersi verecek bir tek profesör yoktu.”

(Prof. Dr. M. Said Hatiboğlu)

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden günümüze kadar yüksek din öğretimi programlarında okutulan Hadis’e dair dersleri ele almayı planladığımız bu çalışmamızda, sırasıyla Dârülfünun İlahiyat Fakültesi, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Yüksek İslâm Enstitüleri, Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi ve daha sonra açılan diğer İlahiyat Fakülteleri, İslâmî İlimler Fakülteleri ve Din Bilimleri Fakülteleri’nde öğretimi yapılan Hadis derslerine dair kısa bilgi vermeyi amaçlıyoruz. Ancak bundan önce cumhuriyet öncesi dönemde, Osmanlı’nın son zamanlarında Hadis derslerinin medreselerin programlarında nasıl yer aldığını kısaca görmekte fayda vardır:

---

* Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi.

1. Dârü'l-Fünûn-ı Şahâne'nin Ulûm-ı Âliye-i Diniyye Şubesi (01 Eylül 1900)

Usûl-i Hadis

Hadis-i Şerif

(Diğer dersler: *Tefsir-i Şerif, Fıkıh, Usûl-i Fıkıh, İlm-i Kelâm, Tarih-i Din-i İslâm*)

2. Dârü'l-Hilâfeti'l-Âliye (1914)

Tali Kısım-ı Evvel ve Tali Kısım-ı Sâni

Hadis-i Şerif: VII. Sınıf: 2 saat

VIII. Sınıf: 2 saat

Dârü'l-Hilâfeti'l-Âliye Kısım-ı Âli

Usûl-i Hadis: I. Sınıf: 2 saat

Hadis-i Şerif: I. Sınıf: 3 saat

II. Sınıf: 3 saat

III. Sınıf: 3 saat

IV. Sınıf: 3 saat

Tevhid-i Tedrisat Kanunu (3 Mart 1924)

Madde 4.

"Maârif Vekâleti yüksek dîniyyât mütehasısları yetiştirmek üzere Dârülfünûn'da bir İlâhiyat Fakültesi tesis ve imamet ve hitabet gibi hidemât-ı dîniyyenin ifası vazifesiyle mükellef memurların yetiştirilmesi için de ayrı mektepler küşâd edecektir."

(Milli Eğitim Bakanlığı'nca, yüksek din uzmanları yetiştirmek için, Üniversitede bir ilahiyat fakültesi açılacak ve imamet ve hatiplik gibi dini hizmetlerin görülebilmesi için de ayrı okullar açılacaktır.)

3. Dârü'l-Fünûn İlâhiyat Fakültesi (1924)

Ulûm-ı Şer'îyye Şubesi (3 yıllık)

Talebe öncelikle Tefsir ve Hadis derslerinin tamamını almak zorundadır ki bunların sömestr süresi 10'dur.¹

Hadis ve Tarih-i Hadis: 8 ay (toplamda 4 sömestr, haftada 3 saat),

Dersin hocaları: Müderris İzmirli İsmail Hakkı Bey (1925-1926),

Müderris Hüseyin Avni Bey (1926-1927, 1927-1928, 1930-1931, 1931-1933),

Daha sonraları Diyanet İşleri Başkanlığı görevinde bulunacak olan Ahmet Hamdi Akseki de *Hadis Tarihi* müderrisliği görevini yürütmüştür.

Dârü'l-Fünûn İlâhiyat Fakültesi'nde okutulan Hadis derslerinin içerikleri

Hadis ve Hadis Tarihi

- 1925-1926: Türkçe hadis ıstılahları, kurûn-ı evvel ve sâni ve sâlisteki muhaddisler, tarik-i zabt ve sübût, ümmühât-ı kütüpten me'huz olan ehâdisin, usûl-i hadîse tatbiki.
- 1926-1927: *Sahih-i Buhârî*'den muntehab ehâdis, hadis tarihine medhal ve tabakât-ı muhaddisîn.
- 1927-1928: *Sahih-i Buhârî*'den muntehab ehâdis, devr-i ashâb-ı kiram ile devr-i tâbiînde ehâdis-i şerifeye dair tebbuât ve malumat-ı tarihiyye.

¹ Fakültede okutulan Tefsir ve Hadis dışındaki dersler şunlardır: 8 ay okutulan dersler: *Tefsir-i Şerif, Usûl-i Fıkıh, Fıkıh ve İlm-i Kelâm*. 6 ay okutulan dersler: *İlm-i Ahlâk-ı Şer'îyye ve Tasavvuf, Tarih-i Edyan, Edebiyat-ı Arabiyye, Felsefe ve Tarih-i Felsefe*. 2 ay okutulan dersler: *Siyer-i Nebî, Hikmet-i Teşrî, Tarih-i İlm-i Fıkıh, Tarih-i İlm-i Kelâm, Arap Felsefesi*.

- 1930-1931: *Sahih-i Buhârî*'den müntehab ehâdis, hadis tarihi, meşhur muhaddislerden "huffâz-ı seb'a" tabir olunan Dârakutnî, Abdulganî-i Rezdî, Ebû Nuaym İsfehânî, Beyhakî, İbn Abdilber, Kurtubî, Hatib Bağdâdî.
- 1931-1933: *Sahih-i Buhârî*'nin Kitâbu'l-Edeb'inde vâki ahlâkî veiçtimâf ehâdis, tâbiîn ve tebe-i tâbiînün hadis hakkındaki tarz-ı telakkileri ve hareketleri ve bu devirdeki meşhur muhaddisler.²

Fakültede özellikle alan eğitimi ile ilgili yer verilen derslerin beklenen amacı gerçekleştirme hususundaki yeterlilikleri tartışma konusu olmuştur. TBMM'nin 23 Mayıs.1926 tarihli içtimaında "İlahiyat Fakültesi" faslı görüşülürken Eskişehir mebusu **Abdullah Azmi Bey** bu konuya temas ederek programın yetersiz kaldığını şu sözleriyle dile getirmiştir:

*"...Binâenaleyh bu müessesede esâsât-ı İslâmiyye'ye tealluk eden birçok dersler okunmak iktiza ediyor. Geçen sene de bu kürsüden temenniyatta bulunmuştum ki, **İlâhiyat Fakültesi hemen hemen bir tarih fakültesi şeklini alıyor.** Mesela Fıkıh Tarihi, İlm-i Kelâm Tarihi... İlâhiyat Fakültesi'nde efrâd-ı müslimîne merci olabilecek surette talebe yetişmesi için lâzım gelen derslerin okunması iktiza ediyor. Halbuki okunan dersler Hadis, Tarih-i Hadis, Tarih-i Edyan, Tefsir, Tarih-i Tefsir, Tarih-i Fıkıh, Tarih-i Kelâm, Tarih-i Din-i İslâm... Yani böyle söyle toplayacak olursak, bir tarih müessesesinde ulûm-i diniye mütehasısları yetişecektir! Bu hususta mesuliyet derece derece hepimize teveccüh ediyor..."³*

31.05.1933 tarihinde **Dârülfünûn** kapatılıp yerine **İstanbul Üniversitesi** kurulmuştur. Bu yeni oluşumda **İlâhiyat Fakültesi'ne yer verilmemiş**, yerine **Edebiyat Fakültesi'ne** bağlı **İslâm Tetkikleri Enstitüsü** açılmış; bu enstitü de 1936'da kapatılmış, yerine **İs-**

² Zengin, Zeki Salih, *Medreseden Darülfünuna Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi*, s. 158, Çamlıca Yayınları, İstanbul 2011.

³ Zengin, *Medreseden Darülfünuna Türkiye'de Yüksek Din Eğitimi*, s. 141.

İslâm Dini ve Felsefesi dersi açılmıştır. Ancak 1941'de bu ders de program dışı bırakılmıştır.

4. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (1949)

İlk yıl okutulan dersler arasında **Hadis dersi** yok.

Programda yer alan dersler:

Arapça, Farsça, Yabancı Dil (İngilizce, Fransızca, Almanca), Sosyoloji, Mantık ve İlimler Felsefesi, İslâm Dini ve Mezhepleri Tarihi, İslâm Sanatı Tarihi, Mukayeseli Dinler Tarihi

Fakültenin açılışının ikinci yılında **Hadis Usûlü**, *İslâm'da İlimler Tarihi* ve *Din Psikolojisi* dersleri ekleniyor.

Fakültenin açılışının üçüncü yılında *Tefsir*, **Hadis**, *İslâm Hukuku* dersleri ilâve ediliyor.

5. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nin İkinci Programı (1953-1954)

<i>Hadis:</i>	III. Sınıf:	2 saat
	IV. Sınıf:	4 saat

Dersin hocası: Prof. Dr. Tayyip Okıç

6. İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü İlk Programı (1959-1960)

<i>Hadis-i Şerif:</i>	II. Sınıf:	1 saat
	III. Sınıf:	2 saat
	IV. Sınıf:	2 saat

7. İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü İkinci Programı (1971-1972)

<i>Hadis:</i>	III. Sınıf:	2 saat
---------------	-------------	--------

IV. Sınıf: 3 saat

**8. Erzurum Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi
(1971)**

Tefsir-Hadis Bölümü:

Hadis ve Usûlü: III. Sınıf: 5 saat
IV. Sınıf: 5 saat
V. Sınıf: 5 saat

Kelâm ve İslâm Felsefesi Bölümü:

Hadis ve Usûlü: IV. Sınıf: 2 saat

Fıkıh ve İslâm Hukuku Bölümü:

Hadis ve Usûlü: IV. Sınıf: 2 saat

İslâm Dil ve Edebiyatı Bölümü:

Hadis ve Usûlü: IV. Sınıf: 2 saat

9. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi (1972)

Hadis Usûlü: I. Sınıf: 1 saat
Hadis: II. Sınıf: 9 saat
III. Sınıf: 4 saat

**10. İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsü Üçüncü Programı
(1978)**

Tefsir-Hadis Bölümü:

Hadis: III. Sınıf: 6 saat
IV. Sınıf: 5 saat

Fıkıh-Kelâm Bölümü:

<i>Hadis:</i>	III. Sınıf:	2 saat
	IV. Sınıf:	2 saat

İslâm Dini ve Esasları Bölümü:

<i>Hadis:</i>	III. Sınıf:	2 saat
	IV. Sınıf:	2 saat

11. YÖK tarafından Hazırlanan İlâhiyat Fakültesi Programı (1983-1984)

<i>Hadis Usûlü:</i>	II. yarıyıl:	3 saat
<i>Hadis:</i>	III. yarıyıl:	5 saat
	IV. yarıyıl:	4 saat
	V. yarıyıl:	4 saat

12. (28 Şubat süreci) YÖK tarafından Hazırlanan İlâhiyat Fakültesi Programı (1998-1999)

<i>Hadis Tarihi ve Usûlü:</i>	III. yarıyıl:	4 saat
<i>Hadis:</i>	IV. yarıyıl:	4 saat

13. YÖK İlâhiyat Millî Komitesinin hazırladığı İlâhiyat Fakültesi Programı (Lisans derslerinin %30'u Arapça ve Zorunlu Hazırlıklı Program) (2009)

<i>Hadis Tarihi ve Usûlü:</i>	I. yarıyıl:	4 saat
<i>Hadis-I:</i>	II. yarıyıl:	4 saat
<i>Hadis-II:</i>	III. yarıyıl:	4 saat

14. YÖK Yürütme Kurulu ve İlâhiyat Çalışma Grubu'nun gönderdiği İlâhiyat/İslâmî İlimler Fakültesi Lisans Programı (2013)

<i>Hadis İlimleri ve Usûlü-I:</i>	I. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis İlimleri ve Usûlü-II:</i>	II. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis-I:</i>	III. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis-II:</i>	IV. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis-III:</i>	V. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis-IV:</i>	VI. yarıyıl:	2 saat
<i>Hadis-V:</i>	VII. yarıyıl:	2 saat

Hal-i Hazırdaki İlâhiyat ve Dengi Fakültelerin Programı

Elbette ki mevcut haliyle bütün İlâhiyat fakültelerinin müfredatlarını burada incelemek mümkün değildir. Yapılması uygun olan şey, en seçkin ve köklü İlâhiyat fakültelerinin programlarından hareketle genel hükümler çıkarmaktır ve biz de öyle yapacağız. Şimdi bu maksatla bazı İlâhiyat fakültelerinin resmî programlarında yer alan Hadis derslerini ve müfredatlarını göstermek istiyoruz. Bunun için de öncelikle çeşitli fakültelerin resmî web sayfalarında ilan ettikleri dersleri ve içeriklerini gösteren **bilgi paketi/ders katalogu** adı verilen dokümanları incelemeyi; daha sonra da e-posta yoluyla görüşlerine müracaat ettiğimiz ve dönüş yapan bazı Hadis hocalarımızın vermiş oldukları bilgilerden hareketle kendilerinin Hadis derslerinde sorumlu tuttıkları müfredatı sunmayı planlıyoruz.

Bazı köklü İlâhiyat fakültelerinin 2014 yılı Ekim ayı itibariyle resmî internet sitelerinde ilan etmiş oldukları Hadis dersleri, içerikleri ve öğrenim çıktıkları vs. şu şekildedir:

MARMARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

1. İLH1003 Hadis Tarihi ve Usulü (Z): 4 saat /1. yy	I. sınıf
2. İLH 1004 Hadis-I (Z) 4 saat /2. yy	I. sınıf
3. İLH 2007 Hadis-II (Z) 4 saat /3. yy	II. sınıf
4. İLH 3054 Hadis Kayn. ve Kritiği (S) 3 saat /6. yy	III. sınıf
5. İLH 3056 Hadis Tenkit Metod. (S) 3 saat /6. yy	III. sınıf
6. İLH 4072 Günümüz Hadis Prob. (S) 3 saat /8. yy	IV. sınıf
7. İLH 4075 Seçme Hadis Metinl. (S) 3 saat /8. yy	IV. sınıf

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
İLH103	Hadis Tarihi ve Usulü	Zorunlu	1	1	5

Dersin Amacı

Hadisin temel terimleri ve meselelerini öğretmek; hadis tarihinin gelişim safhalarını göstermek

Dersi Veren Öğretim Görevlisi/Görevlileri

Prof. Dr. ALİ AKYÜZ

Öğrenme Çıktıları

- 1 Güncel hadis tartışmaları hakkında kavramsal hazırlık yapar.
- 2 Hadis tarihi ile diğer İslâmî disiplinlerin tarihi arasında ilişki kurar.

- 3 Temel hadis kaynaklarını kullanabilir.
- 4 Hadis tarihinin gelişim seyrini öğrenir
- 5 Hadisin temel kavramlarını anlar ve doğru olarak kullanır.

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Hafta Teorik

- 1 Hadisin tanımı
- 2 Hadislerin yazılması
- 3 Hadislerin derlenmesi (Tedvin)
- 4 Hadislerin tasnifi
- 5 Hadis ilimlerinin gelişimini hazırlayan sebepler
- 6 Ulumü'l-hadis ve tanımları
- 7 Çalışma Haftası
- 8 Vize
- 9 Hadis rivayeti ve raviler
- 10 Ravide aranan şartlar
- 11 Ravi tenkidi
- 12 Rivayetlerin tasnifi
- 13 Hadis çeşitleri: Mütevatir, meşhur, sahih
- 14 Zayıf hadis
- 15 Yalancılık ve hadis uydurma
- 16 Başlıca hadis kaynakları
- 17 Çalışma haftası
- 18 Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Çakan, İ. Lütfi, *Hadis Usulü A'zami*, M. Muhammed, *İlk Devir Hadis Edebiyatı* Ömeri, Ekrem Ziya, *Hadis Tarihi* Hamidullah, Muhammed, *İslam Peygamberi*

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH104	Hadis I	Zorunlu	1	2	5

Dersin Amacı

Buhari'ye ait *Sahih*'in Kitabü'l-İman bölümü çerçevesinde öğrencilere hadis nosyonu kazandırmak, imanla ilgili hadisler arasında mukayeseler yaptırmak, belirli hadislerin incelenmesi ve ezberletilmesi suretiyle teorik hadis usulü kaidelerinin uygulanması

Dersi Veren Öğretim Görevlisi/Görevlileri

Prof. Dr. ALİ AKYÜZ

Öğrenme Çıktıları

- 1 Bireyin dinî yaşantısında hadisin yerini öğrenir.
- 2 Hadisleri toplumda bir arada yaşamaya katkısı olacak şekilde yorumlar.
- 3 Toplumsal ilişkilerde hadislerin rolünü tahlil etme kabiliyeti kazanır.
- 4 İman ve amel arasındaki ilişkiyi yorumlar.
- 5 Öğrenci iman ve hadis arasındaki ilişkiyi öğrenir.

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Hafta	Teorik
1	Dersin konusu, amacı, kaynakları

2	Buhari'nin <i>Sahih</i> 'i
3	İman ve imanla ilgili meseleler
4	Doğru sözlülük, güvenilirlik ve iman arasındaki ilişki
5	Olgun imanın özellikleri
6	Müminlerin amel bakımından birbirlerine üstünlükleri
7	İman-amel, İslam-iman arasındaki ilişkiler
8	Çalışma haftası
9	Vize
10	Günah-iman ilişkisi
11	Günahlar arasındaki farklılıklar
12	Nifak alametleri
13	Amellerin niyetlere göre oluşu, imanla ilişkisi
14	İmanda artma ve eksilme
15	Sürekli günah işleme ve bunun imanla ilişkisi
16	Cibril hadisine göre iman-islam-ihsan ilişkisi
17	Çalışma haftası
18	Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Second chapter from *Sahih al-Bukhari* "Kitab al-Iman" Aşıkutlu, Emin and Yücel Ahmet, *Sahih-i Buhari'nin "İman Bölümü"* üzerine serh notları, unpublished Aşıkutlu, Emin, "Hicri III Asırda İmanla ilgili Yaklaşımlar ve Sahih'inin iman bölümü çerçevesinde Buhari'nin iman yaklaşımı" *MÜİF Dergisi*, 2000, 59-83 "Bukhari," and "el-Cami us-Sahih" and "İman" articles from DIA Çakan, İ Lütü, *Hadis Edebiyatı*'nda imanla ilgili bölümlerin muhteva değerlendirilmesi.

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH207	Hadis II	Zorunlu	2	3	6

Dersin Amacı

Hadisler ışığında Hz. Peygamberin sünnetinin yeri ve önemini incelenmesi, altı temel hadis kitabından 10+10 hadis ezberlenmesi, hadis kaynaklarını kullanma metotlarının öğretilmesi

Dersi Veren Öğretim Görevlisi/Görevlileri

Prof. Dr. ALİ AKYÜZ

Öğrenme Çıktıları

- 1 Bireyin yaşantısında hadisin rolünü öğrenir.
- 2 Hadis ve sosyal ilişkiler arasındaki bağlantıları keşfeder.
- 3 Hadislerin teşekkül sürecini öğrenir.
- 4 Temel hadis terimlerini doğru olarak anlar.
- 5 Öğrenci hadis metinlerini anlamaya becerisi kazanır.

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Hafta	Teorik
1	Kuran ve Sünnet ile Hz. Peygamberin konumu arasındaki ilişki
2	Kuran ve Sünnet ile Hz. Peygamberin konumu arasındaki ilişki
3	Din ve bidatlarda aşırılık
4	Rey, kıyas ve Hz. Peygamberin bilgi kaynakları

5	Hiz. Peygamberin bilgi kaynakları
6	Mantıkî kıyas
7	Taklit
8	Çalışma haftası
9	Final
10	Amel-i ehli-Medine
11	Hiz. Peygamberin fiillerinin ilahi gözetim altında olması meselesi
12	Toplum olmak ve Sünnetle çelişen hükümler
13	Hüküm koyma ve sünneti bilme
14	Hüküm istinbatında sünneti kullanma ve taklit meselesi
15	Ehli kitapla muamele
16	Emir ve nehyin farklı anlamları
17	Çalışma haftası
18	Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Bukhari, al-Jami' al-Sahih, Section of İ'tisam Çakan, İ Lütü, Müslüman Kimliği, Uraler, Aynur, Sünnete Uymanın Engelleri

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH313	Hadis Tenkit Metotları	Seçmeli	3	5	2

Dersin Amacı

Hadislerin din kültürü açısından konumu ve kaynak değerinin kavranmasını etkileyen güncel anlayış ve ihtiyaçların bilimsel olarak değerlendirilmesini yapmak, farklı kültür çevrelerinin hadise yönelik tenkitlerine yeni yaklaşım ve yorumlar geliştirmeye öğrencileri hazırlamak

Dersi Veren Öğretim Görevlisi/Görevlileri

Prof. Dr. ALİ AKYÜZ

Öğrenme Çıktıları

- 1 Bilim ve tenkit ilişkisini dinamik tutar.
- 2 Kültürlerarası iletişim noktalarını geliştirir.
- 3 Modern bilimsel süreçlerden istifade ile tenkit metotları üretir.
- 4 Tenkit tarih ilişkisini öğrenir
- 5 Temel tenkit kavramlarını kavrar

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Hafta	Teorik
1	Hadisin dindeki konumu
2	Hadisin dindeki konumu
3	Hadis kaynaklarına güven problemi
4	Hadislerin güncel olaylara yönelik mesajının yansıtılmasında yöntem meselesi
5	Çağdaş imkânların kullanımıyla ilgili bazı problemler
6	Ulusal ve uluslararası fikri, bilimsel ve sosyal problemlere yönelik hadis seçkileri yapmak

7	Ülkemizdeki hadis yayıncılığı ve denetimi problemleri
8	Çalışma haftası
9	Final
10	Örgün ve yaygın hadis eğitim ve öğretimindeki problemler
11	Hadis ezberleme ve yarışmaları meselesi
12	Din hizmetinde hadis kaynaklarından yararlanma problemi
13	Hadisi kısmen veya tamamen ihmal etme ve kitap ile yetinme anlayışı
14	Din bölümleriyle ilgili kitaplarda hadis diye gösterilen metinlere güven problemi
15	Hadis alanında gerçekleştirilen araştırmalarda görülen kimi problemler
16	Hatalı anlayışlara dayanak yapılan bazı hadisler ve hadis karşıtlığı, hadisin bilimsel verilere uyumu meselesi.
17	Çalışma haftası
18	Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Aşıkutlu, Emin, *Hadiste Rical Tenkidi* Azami, Muhammad Mustafa, *Manhaj al-Naqd inda al-Muhaddithin*, Dümeyni, *Hadiste Metin Tenkidi*, Polat, Selahaddin, "Hadiste Metin Tenkidi I, II, III" *Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 1989, 1990, 1991, vol. VI, VII, VIII, Yücel, Ahmet, *Başlangıçtan Günümüze Hadis Usulü*

Ders Ko- Ders Adı du	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH314 Hadis Kaynakları ve Seçmeli Kritiği		3	6	2

Dersin Amacı

İlk dönemlerden itibaren telif edilen küçük-büyük hacimli hadis kitapları, yazılış sistemleri, muhtevaları ve içerdikleri hadislerin sıhhati açısından incelenmektedir.

Öğrenme Çıktıları

- 1 Din öğretiminde muhataplara uygun seçim yapma yeteneği kazanır.
- 2 Sosyal ve kültürel süreçler paralelinde metinleri sentezleme becerisi kazanır
- 3 Tarihi süreçlere ilişkin metinleri isabetli yorumlama becerisi kazanır
- 4 Temel kavramlarla ilişkili metinleri doğru yorumlama becerisi kazanır
- 5 Metin seçme kabiliyeti kazanır

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Hafta Teorik

- 1 Hadislerin Hz. Peygamber döneminde yazılması
- 2 Hadis edebiyatının oluşum safhaları
- 3 Ana kaynaklardan önceki hadis kitapları

- 4 Hadis sahifeleri, Ebu Bekir ve Ömer'in denemeleri, Abdullah b. Amr, Ali, Ebu Hureyre
- 5 Hadis uydurma girişimleri
- 6 Cerh ve tadil hareketinin doğuşu, hadis edebiyatında konuyla ilgili eserler
- 7 Hadislerin tedvin ve tasnif dönemi
- 8 Çalışma haftası
- 9 Vize
- 10 Tasnifin altın çağı, Kütüb-i Sitte devri
- 11 Cami'ler, Sünenler ve hadislerinin sıhhat değeri
- 12 Müsnedler, Mu'cemler
- 13 Hadis edebiyatının oluşumunda ilmî ve fikrî hareketlerin etkisi
- 14 Terğib, terhib vb. hadis kaynakları ve sıhhat değerlendirmesi
- 15 Müstedrek, Müstahreç türü eserler
- 16 Günümüzde hadis kaynaklarından yararlanmanın usulleri
- 17 Çalışma haftası
- 18 Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Azami, M.M., *İlk Devir Hadis Edebiyatı (Studies in Early Hadith Literature)* Çakan, İ. Lütfü, *Hadis Edebiyatı*, Kettani, Muhammed b. Cerir, *Hadis Literatürü (er-Risaletü'l-Mustadrafe)*, trans. Yusuf Özbek, Koçyiğit, Talat, *Hadis Tarihi* Özpınar, Ömer, *Hadis Edebiyatının Oluşumu*.

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH411	Seçme Metinleri	Hadis Seçmeli	4	7	2

Öğrenme Çıktıları

Verilmemiş

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Verilmemiş

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Çakan, İ. Lütfü and Kandemir, M. Yaşar, *Riyazü's Salihin Tercüme ve Şerhi*, İstanbul, 2009; Çakan, İ. Lütfü, *Eyüp Sultan Hazretlerinden kırk hadis*, İstanbul, 2009; Çakan, İ. Lütfü, *Hadislerle Gerçekler*, İstanbul, 2008; Çakan, İ. Lütfü, *Seçme Hadisler (33 Hadis 33 Yorum)* İstanbul, 2008; Güler, Zekeriya, *Hadis Günlüğü*, Konya, 2004

Ders Kodu	Ders Adı	Ders Türü	Y	D	AKTS
ILH412	Günümüz Problemleri	Hadis Seçmeli	4	8	2

Öğrenme Çıktıları

- 1 Hadis tenkidini objektif olarak kullanmayı öğrenir.
- 2 Bilgi ışığında kültürel tartışma noktalarını çözümlene becerisi kazanır
- 3 Hadislere yönelik çağdaş yaklaşımların kritiğini yapmayı öğrenir.

- 4 Hadislere yönelik çağdaş tenkitlerin kritiğini yapmayı öğrenir.
5 Evrensel gerçeklerle dini değerleri bir araya getirmeyi öğrenir

Haftalık Ayrıntılı Ders İçeriği

Haf- Teorik **ta**

- 1 Hadisin dindeki yeri
- 2 Hadisin kaynak değeri
- 3 Hadis kaynaklarına güven meselesi
- 4 Metodoloji meselesi
- 5 Çağdaş imkânlardan istifade yolları
- 6 Türkiye’de hadis yayıncılığı ve problemleri
- 7 Çalışma haftası
- 8 Vize sınavı
- 9 Resmi ve gayri resmi hadis öğretiminde karşılaşılan problemler
- 10 Hadislerin ezberlenmesi ve yazılması
- 11 Din hizmetlerinde hadislerden yararlanma
- 12 Kitapla yetinip hadisi kısmen veya tamamen yok sayma, dini metinlerde hadis diye sunulan rivayetlere güven meselesi
- 13 Hadis araştırmalarında karşılaşılan bazı zorluklar

14	Hatalı yaklaşımlar ve hadislere muhalefet
15	Çalışma haftası
16	Final

Ders Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

1. M. Bucaille, *Kitab-ı Mukaddes, Kuran ve Bilim*; 2. Muhammed Tahir Hekim, *Sünnetin Etrafındaki Şüpheler* 3. Selahattin Polat, *Hadis Araştırmaları* 4. Ensar Neşriyat, *Sünnetin Dindeki Yeri* 5. İ.Çakan, *Hadislerle Gerçekler; Dini Hitabet; Hadislerde Görülen İhtilaflar ve Çözüm Yolları; Hadis Edebiyatı*

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

1. DKA 205 Hz. Muh. Hadisleri ve Öğretileri (Z)	2 saat
II. sınıf / 3. Yarıyıl	
2. DKA 205 Hz. Muh.'e Çağ. ve Evrensel Yak. (S)	2 saat
III. sınıf / 5. Yarıyıl	
3. DKA 411 Türk Kültüründe Hadis (S)	2 saat
VI. sınıf / 7. Yarıyıl	

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

HAZIRLIKLI İLAHİYAT PROGRAMI

1. İLA 137 Hadis Tarihi ve Usulü (Z)	4 saat	I. sınıf / 1. yy
2. İLA 138 Hadis-I (Z)	2 saat	I. sınıf / 2. yy
3. İLA 237 Hadis-II (Z)	2 saat	II. sınıf / 3. yy
4. İLA 367 Hadis Tenkidi (S)	2 saat	III. sınıf / 5. yy
5. İLA 364 Hadis-III (Z)	2 saat	III. sınıf / 6. yy
6. İLA 370 Hadis ve Sün. Çağ. Yor. (S)	2 saat	III. sınıf / 6. yy

7. İLA 491 Seçme Hadis Metinleri (S) 2 saat IV. sınıf /7. yy
8. İLA 454 Hadis-IV (Z) 2 saat IV. sınıf /8. yy

HAZIRLIKSIZ İLAHİYAT PROGRAMI

1. İLA 106 Hadis Tarihi (Z) 2 saat I. sınıf / 2. yy
2. İLA 209 Hadis Usûlü (Z) 2 saat II. sınıf/3. yy
3. İLA 206 Hadis (Z) 2 saat II. sınıf/ 4. yy
4. İLA 315 Hadis Tenkidi (S) 2 saat III. sınıf/5. yy
5. İLA 314 Hadis ve Sün. Çağ. Yor. (S) 2 saat III. sınıf/6. yy
6. İLA 435 Seçme Hadis Metinleri (S) 2 saat IV. sınıf/7. yy

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

1. İLÖ 227 Hz. Muh. Hadis. ve Öğ. (Z) 2 saat II. sınıf /3. yy

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ**Okutulan dersler**

1. İLH107 Hadis Tarihi ve Usulü (Z) 4 saat I. sınıf /1. yy
2. İLH 108 Hadis-I (Z) 4 saat I. sınıf /2. yy
3. İLH 207 Hadis-II (Z) 4 saat II. sınıf /3. yy

Dersin tanımı

Hadis Tarihi ve Usulü ILH-107

Ön koşul dersleri	YOK
Eğitimin dili	Türkçe
Koordinatör	---
Dersi veren öğretim eleman(lar)ı	Prof.Dr. Selçuk COŞKUN, Doç.Dr. Nihat YATKIN, Yrd. Doç. Dr. Tevhit BAKAN, Yrd. Doç. Dr. Harun ÖZÇELİK
Yardımcı öğretim eleman(lar)ı	Arş.Gör. Abdulvahap ÖZSOY
Dersin verilmiş şekli	Yüz yüze
Dersin amacı	Hadis ilminin geçirdiği aşamalar, hadis literatürü ve hadisleri değerlendirirken dikkat edilmesi gereken hususlar hakkında bilgi birikimi ve yorum yeteneğinin sağlama
Dersin tanımı	Hadis usûlü ve tarihinin temel konuları ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.
Dersin içeriği	
1-	Sahabenin hadisleri muhafaza gayreti, hadislerin ezberlenmesi
2-	Hadislerin yazılması ile ilgili tartışmalar, hadis yazan sahabiler, yazılı vesikalar
3-	Hadislerin bir kitap içinde toplanması faaliyetleri, resmi tedvin faaliyeti
4-	Yazılı olarak toplanan hadislerin belli esaslara göre tasnifi
5-	Tasnif dönemi müellifleri ve eserleri

6-	Hadis kitaplarının farklı tarzlarda yeniden inşası, dönemin önemli müellif ve eserleri
7-	Hadis Usulünün Önemi ve Temel Kavramlar
8-	Hadisin Senet ve Metin Açısından İncelenmesi
9-	Makbul Hadis Çeşitleri
10-	Merdud Hadis Çeşitleri
11-	Metnin Kaynağı İtibariyle Hadis Çeşitleri
12-	Senedin Özellikler açısından Hadis Çeşitleri
13-	Sened ve/Veya Metnin Özellikleri Açısından Hadis Çeşitleri
14-	Hadis Usulünün Kısa Tarihi ve Hadis Usulü Edebiyatı

Dersin öğrenme çıktıları	
1-	Hadislerin sıhhatinin nasıl tespit edildiğini öğrenir
2-	Hadisleri asıl kaynaklarından tespit etmeyi ve bunları bütüncül bir tarzda değerlendirmeyi öğrenerek Kur'an tefsirinde kullanılan hadislerin kaynağına ulaşır ve bunları bütüncül olarak değerlendirir.
3-	Hadisleri asıl kaynaklarından tespit etmeyi ve bunları bütüncül bir tarzda değerlendirmeyi öğrenerek Fıkıh ilminde kullanılan hadislerin kaynağına ulaşır ve bunları bütüncül olarak değerlendirir.
4-	Hadisleri asıl kaynaklarından tespit etmeyi ve bunları bütüncül bir tarzda değerlendirmeyi öğrenerek Kelam ilminde kullanılan hadislerin kaynağına ulaşır ve bunları bütüncül olarak değerlendirir.
5-	Hadisleri asıl kaynaklarından tespit etmeyi ve bunları bütüncül bir tarzda değerlendirmeyi öğrenerek Tasavvuf ilminde kullanılan hadislerin kaynağına ulaşır ve bunları bütüncül olarak değerlendirir.
6-	Hadis ilminin gelişim seyrini takip ederek bir bilim dalının geçirdiği evreleri fark eder.

Önerilen veya zorunlu okuma materyalleri

Ders kitabı	Abdullah Aydınli: Hadiste Tespit Yöntemi; Selçuk Coşkun:Hadis Tarihi Ders Notları
Yardımcı Kaynaklar	Ahmed Naim Babanzade: Tecrid-i Sarih Tercemesi I. Cilt; Suphi Salih: Hadis İlimleri ve Hadis İstılahları; İbrahim Canan: Hadis Tarihi; İsmail Lütfi Çakan: Hadis Usûlü; Fuat Sezgin: Buhari'nin Kaynakları; Muhammed Hamidullah: el-Vesaiku's-Siyâsiyye; İzmirli İsmail Hakkı: Hadis Tarihi; M.M. Azami: İlk Devir Hadis Edebiyatı

Dersin adı	Dersin seviyesi	Dersin kodu	Dersin tipi	Dersin dönemi	Yerel kredi	AKTS kredisi	Ders bilgileri
Hadis I	Birinci düzey	ILH-108	Zorunlu	2	4	4	

Dersin tanımı	
Ön koşul dersleri	Yok
Eğitimin dili	Türkçe
Koordinatör	----
Dersi veren öğretim eleman(lar)ı	Prof.Dr. Selçuk COŞKUN, Doç.Dr. Nihat YATKIN, Yrd.Doç.Dr. Tevhit BAKAN, Yrd.Doç.Dr. Harun ÖZÇELİK
Yardımcı öğretim eleman(lar)ı	Arş.Gör. Abdulvahap ÖZSOY
Dersin verilış şekli	Yüz yüze
Dersin amacı	Hadis/Sünnet kavramlarını idrak etmek, sünnetin gerekliliği, sünnete bağlılık, Kü-tüb-i Sitte ekseninde inanç, ibadet, muamelat ve ahlâk alanlarında hadis ve sünnetin pratiğe yansımalarını öğrenmek, hadisin ve sünnetin Müslüman'ın hayatına nasıl yön verdiğini anlama ve yorumlama.

Dersin tanımı	İmam, İbadet ve Ahlak konularına dair kütübi sitte merkezli hadis metinleri okunmaktadır.
----------------------	---

Dersin içeriği	
1-	Hadis/Sünnet'in lugat ve ıstılah anlamları, sünnetin lüzumu ve sünnete bağlılık.
2-	İman bahsi: İmanın temel esasları.
3-	İmanın Tadı, gerekleri, alametleri, tezahürleri.
4-	İmanın kemâli, korunması ve imana zarar veren şeyler.
5-	İlim: Önemi, ilim-iman-ahlâk ilişkisi.
6-	İbadete hazırlık: Taharet (Temizlik, Gusül, Abdest, Teyemmüm)
7-	Namaz: Önemi, fazileti.
8-	Namaz: Kılınış şekli, vakitleri, cemaatle namaz.
9-	Cuma, bayram ve cenaze namazları, namazların kazası.
10-	Oruç: Fazileti, kazası, kefareti.
11-	Hac: Farziyeti, önemi, fazileti, psiko-sosyal etkileri.
12-	Zekât: Farziyeti, fazileti, zekât vermeyenlere karşı Hz. Peygamber'in uyarıları.
13-	Ahlâk: Güzel ahlâkın önemi.
14-	Güzel Ahlâkın tezahürleri.
Dersin öğrenme çıktıları	
1-	Hadis/Sünnet kavramlarının lugat ve ıstılah anlamlarını hatırlar.
2-	Sünnetin, İslâm'ın, Kur'an'dan sonra gelen temel ikinci kaynak olduğunu kavrar.
3-	Sünnet'in, Müslüman ferd ve toplum nezdinde gerekliliği ve lüzumunu kavrar.
4-	Sünnet'e bağlılığın boyutlarını kavrar.
5-	Sünnetin, inanç, ibadet, muamelat ve ahlâk alanlarında hayata yansımalarını kavrar.
6-	Sünnetin pratiğe yansıtılmasını, örmekleriyle kavrar.

1-	Kur'an'ı ve ilgili konuları bilir, anlar ve yorumlar.
2-	Hadis ve ilgili konularını bilir anlar ve yorumlar.
3-	Hz. Peygamberin hayatıyla ilgili konuları bilir, anlar ve yorumlar.
4-	Temel İslami İlimlerle ilgili konular ve bilgileri anlar, değerlendirir ve yorumlar.
5-	Türk ve İslam tarihi, sanatları ile ilgili konular ve bilgileri anlar, değerlendirir ve yorumlar.
6-	Felsefe ve din bilimleri konularıyla ilgili bilgileri değerlendirme ve yorumlayabilme yeteneğine sahip olur.
7-	İlahiyat alanındaki sorunları dinî temel kaynaklardan hareketle tanımlar ve gerektiğinde bireysel ve ekip halinde çalışarak çağdaş sorunlara bilimsel ve objektif alternatif çözümler üretebilir.
8-	İlahiyat alanında toplumun ihtiyaç duyduğu konularda bilimsel, sosyal ve kültürel ulusal/uluslararası faaliyetlere katılır ve ilgili konularda elde ettiği bilgileri kullanma, geliştirme ve aktarma becerisini kazanır.
9-	İlahiyat alanındaki verileri toplama, proje üretme, strateji geliştirme, etkinlik planlama, gerçekleştirme ve topluma sunma becerisine sahip olur.
10-	Mesleki dil ve terminolojiye hâkim olur. Arapça, Farsça ve Osmanlıca ile Batı dillerinde yazılmış kaynakları ve metinleri okuyup değerlendirebilir. Yerli ve yabancı meslektaşlarıyla bilimsel ve kültürel iletişim kurabilir.
11-	Sistemantik, tutarlı, eleştirel ve yaratıcı düşünme yetenek ve kapasitesini geliştirir. Disiplinler arası bakış açısı ile değerlendirme yapabilir.
12-	Formasyonunun gerektirdiği kurumlara ve faaliyetlere iştirak ve intibak eder. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası dini, kültürel ve sosyal politikalarının geliştirilmesinde aktif rol üstlenebilir.
13-	Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel, kültürel, dinî değerler ve mesleki etik ilkelere uygun davranır Bilgisiyle örtüşen davranışlar sergileyerek topluma örnek olma şuuruyla hareket eden iyi bir insan ve vatandaş olur. Beşeri münasebetlerinde ve iletişiminde gerekli özelliklere sahip olur

	ve sosyal ilişkileri olumlu düzeyde yürütebilir.
14-	Yaşam boyu öğrenme, öğretme ve kendini geliştirme alışkanlığı kazanır.
15-	Dini konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirme, sorunlara yazılı ve sözlü olarak çözüm önerileri sunma becerisi kazanır.
16-	Dinî konularda uzman kişilerle bilgi alışverişinde bulunma ve tartışma becerisine sahip olur.
17-	Alanında kendisini daha iyi geliştirmeye yardımcı olacak bilgisayar, internet gibi bilgi teknolojilerini kullanma becerisine sahip olur.
18-	Bilgi birikimini uygulama ve eğitim-öğretim alanına taşıyabilir ve farklı ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri kullanabilir.
19-	Türkçeyi güzel ve doğru kullanır ve konuşur. Hitabet sanatının inceliklerini bilir ve uygular.
20-	Yaşayan dünya dinleri ve dinî akam mensuplarıyla iletişim kurup, aracı roller üstlenip, bir arada yaşamaya yönelik ortak projeler üretebilir.

Önerilen veya zorunlu okuma materyalleri

Ders kitabı	Kütübi Sitte ve Şerhleri					
Yardımcı Kaynaklar	Abdulgani Abdulhalık: Hücciyetü's-Sünne; Mustafa Sibâî: es-Sünnetü ve Mekânetuhâ fi't-Teşri'i'l-İslâmî; İbrahim b. Mustafa eş-Şâtıbî: el-İ'tisâm; Sünnetin Dindeki Yeri (Sempozyum), Kâmil Çakın: Hadis ve Sünnetin Dindeki Yeri.					
Dersin adı	Dersin seviyesi	Dersin kodu	Dersin tipi	Dersin dönemi	Yerel kredi	AKTS kredisi
Hadis II	Birinci düzey	ILH-207	Zorunlu	3	4	4

Dersin tanımı	
Ön koşul dersleri	Yok
Eğitimin dili	Türkçe
Koordinatör	----
Dersi veren öğretim eleman(lar)ı	Prof.Dr. Selçuk COŞKUN, Doç.Dr. Nihat YATKIN, Yrd.Doç.Dr. Tevhit BAKAN, Yrd.Doç.Dr. Harun ÖZÇELİK
Yardımcı öğretim eleman(lar)ı	Arş.Gör. Abdulvahap ÖZSOY
Dersin verilmiş şekli	Yüz yüze
Dersin amacı	Hadisler ışığında beşeri münasebetlerin genel ilkelerini kavramak. Yakın akrabalara, komşulara ve diğer insanlara nasıl davranılması gerektiğini kavramak. İyilik yapmanın önemi ve kimlere daha çok iyilik yapılması gerektiğini kavramak Aile kurumunun önemi ve sağlıklı bir aile kurulmasında gerekli ilkeleri kavramak Evlilik ve boşanma ile ilgili nebevî tavsiyeleri öğrenmek. Beşeri ilişkilerde dürüstlüğün önemini kavramak
Dersin tanımı	Beşeri ve toplumsal konulara dair hadis metinleri ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

Dersin içeriği	
1-	Hadis/Sünnet ışığında beşeri münasebetler: Birr ve sıra.
2-	Başkalarıyla iyi geçinmek ve insanlara faydalı olmak.
3-	Başkalarına (eliyle ve diliyle) zarar vermemek; güvenilir olmak.
4-	Selâmlaşmanın önemi ve adabı.
5-	Sağlıklı bir toplumun oluşmasında ailenin önemi.

6-	Evliliğe teşvik, eş seçimi.
7-	Yasak evlilikler (süt mahremiyeti).
8-	Boşanma; hoş karşılanmaması, sünnete uygun olan ve olmayan boşanma şekilleri.
9-	Beşeri münasebetlerde dürüstlük ve önemi.
10-	Adaletin önemi ve uygulanması.
11-	Adaletin yerine getirilmesinde yargıçlığın önemi.
12-	Yargıçların uyması gereken genel kurallar.
13-	Sünnete tabi olmanın gereği ve önemi.
14-	Sünnete tabi olmanın önemi ve ilk nesillerden örnekler.

Dersin öğrenme çıktıları

1-	Hadisler ışığında beşeri münasebetlerin genel ilkelerini kavrar.
2-	Yakın akrabalara, komşulara ve diğer insanlara nasıl davranılması gerektiğini kavrar.
3-	İyilik yapmanın önemi ve kimlere daha çok iyilik yapılması gerektiğini kavrar.
4-	Aile kurumunun önemi ve sağlıklı bir aile kurulmasında gerekli ilkeleri kavrar.
5-	Evlilik ve boşanma ile ilgili nebevî tavsiyeleri öğrenir.
6-	Beşeri ilişkilerde dürüstlüğün önemini kavrar.

Dersin program yeterliliklerine katkı seviyesi

1-	Kur'an'ı ve ilgili konuları bilir, anlar ve yorumlar.
2-	Hadis ve ilgili konularını bilir anlar ve yorumlar.
3-	Hz. Peygamberin hayatıyla ilgili konuları bilir, anlar ve yorumlar.
4-	Temel İslami ilimlerle ilgili konular ve bilgileri anlar, değer-

	lendirir ve yorumlar.
5-	Türk ve İslam tarihi, sanatları ile ilgili konular ve bilgileri anlar, değerlendirir ve yorumlar.
6-	Felsefe ve din bilimleri konularıyla ilgili bilgileri değerlendirme ve yorumlayabilme yeteneğine sahip olur.
7-	İlahiyat alanındaki sorunları dinî temel kaynaklardan hareketle tanımlar ve gerektiğinde bireysel ve ekip halinde çalışarak çağdaş sorunlara bilimsel ve objektif alternatif çözümler üretebilir.
8-	İlahiyat alanında toplumun ihtiyaç duyduğu konularda bilimsel, sosyal ve kültürel ulusal/uluslararası faaliyetlere katılır ve ilgili konularda elde ettiği bilgileri kullanma, geliştirme ve aktarma becerisini kazanır.
9-	İlahiyat alanındaki verileri toplama, proje üretme, strateji geliştirme, etkinlik planlama, gerçekleştirme ve topluma sunma becerisine sahip olur.
10-	Mesleki dil ve terminolojiye hâkim olur. Arapça, Farsça ve Osmanlıca ile Batı dillerinde yazılmış kaynakları ve metinleri okuyup değerlendirebilir. Yerli ve yabancı meslektaşlarıyla bilimsel ve kültürel iletişim kurabilir.
11-	Sistematik, tutarlı, eleştirel ve yaratıcı düşünme yetenek ve kapasitesini geliştirir. Disiplinler arası bakış açısı ile değerlendirme yapabilir.
12-	Formasyonunun gerektirdiği kurumlara ve faaliyetlere iştirak ve intibak eder. Yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası dini, kültürel ve sosyal politikalarının geliştirilmesinde aktif rol üstlenebilir.
13-	Demokrasi, insan hakları, toplumsal, bilimsel, kültürel, dinî değerler ve mesleki etik ilkelere uygun davranır Bilgisiyle örtüşen davranışlar sergileyerek topluma örnek olma şuuruyla hareket eden iyi bir insan ve vatandaş olur. Beşeri münasebetlerinde ve iletişiminde gerekli özelliklere sahip olur ve sosyal ilişkileri olumlu düzeyde yürütebilir.
14-	Yaşam boyu öğrenme, öğretme ve kendini geliştirme alışkanlığı kazanır.
15-	Dini konularda ilgili kişi ve kurumları bilgilendirme, sorunlara yazılı ve sözlü olarak çözüm önerileri sunma becerisi kazanır.

16-	Dinî konularda uzman kişilerle bilgi alışverişinde bulunma ve tartışma becerisine sahip olur.
17-	Alanında kendisini daha iyi geliştirmeye yardımcı olacak bilgisayar, internet gibi bilgi teknolojilerini kullanma becerisine sahip olur.
18-	Bilgi birikimini uygulama ve eğitim-öğretim alanına taşıyabilir ve farklı ölçme ve değerlendirme yöntem ve teknikleri kullanabilir.
19-	Türkçeyi güzel ve doğru kullanır ve konuşur. Hitabet sanatının inceliklerini bilir ve uygular.
20-	Yaşayan dünya dinleri ve dinî akım mensuplarıyla iletişim kurup, aracı roller üstlenip, bir arada yaşamaya yönelik ortak projeler üretebilir.
Önerilen veya zorunlu okuma materyalleri	
Ders kitabı	Kütübi Sitte ve diğer temel hadis kaynakları
Yardımcı Kaynaklar	Bünyamin Erul: Sahabenin Sünnet Anlayışı; Aynur Uraler: Sahabe Uygulaması Olarak Sünnete Bağlılık.

**ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
HAZIRLIKSIZ İLAHİYAT PROGRAMI**

1. İL 121 Hadis Tarihi (Z)	2 saat	I. sınıf /1. yy
2. İLS 207 Hadis Usûlü (ZS)	2 saat	II. sınıf /3. yy
3. İL 228 Hadis-I (Z)	3 saat	II. sınıf /4. yy
4. İLH 326 Hadis-II (Z)	3 saat	III. sınıf /6. yy
5. İLS 110 Temel Hadis Kaynakları (S)	2 saat	I. sınıf /2. yy
6. İLS 206 Uydurma Hadisler (S)	2 saat	II. sınıf /4. yy
7. İLS 327 Hadis Metinleri-1 (S)	2 saat	III. sınıf /5. yy
8. İLS 343 Sünneti Anlamada Yönt.(S)	2 saat	III. sınıf /5. yy
9. İLS 347 Hadis Araştırma Yönt. 2 saat		III. sınıf /5. yy
10. İLS 334 Hadis Metinleri-2 (S)	2 saat	III. sınıf /6. yy

11. İLS 421 Hadis Metinleri-3 (S) 2 saat IV. sınıf /7. yy
12. İLS 435 Türk Kült. Hadis (S) 2 saat IV. sınıf /7. yy
13. İLS 416 Sahabe ve Hadis (S) 2 saat IV. sınıf /8. yy
14. İLS 448 Hadis Metinleri-4 (S) 2 saat IV. sınıf /8. yy

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

1. EDA 213 Hz. Muh. Hadis. ve Öğr. (Z) 2 saat II. sınıf/3. yy
2. EDA 204 Hadis Usul ve Tarihi (ZS) 2 saat II. sınıf/4. yy
3. EDS 418 Türk Kültüründe Hadis (S) 2 saat IV. sınıf/8. yy

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

1. İLH 1021 Hadis Tarihi ve Usulü (Z) 4 saat I. sınıf /1. yy
2. İLH 1014 Hadis-I (Z) 4 saat I. sınıf /2. yy
3. İLH 2017 Hadis-II (Z) 4 saat II. sınıf/3. yy
4. İLH 3153 Hadiste İsnad Tenkidi (S) 2 saat III. sınıf/5. yy
5. İLH 3025 Hadiste Metin Tenkidi (S) 2 saat III. sınıf/5. yy
6. İLH 3111 İbadet Hadisleri (S) 2 saat III. sınıf/5. yy
7. İLH 3060 Sünnetin Dindeki Yeri (S) 2 saat III. sınıf/6. yy
8. İLH 3066 Türk Kült. Hadis (S) 2 saat III. sınıf/6. yy
9. İLH 3162 Ahkâm Hadisleri (S) 2 saat III. sınıf/6. yy
10. İLH 4073 Hadis ve Sün. Çağ. Y.(S) 2 saat IV. sınıf/7. yy
11. İLH 4029 Seçme Hadis Metin.(S) 2 saat IV. sınıf/7. yy
12. İLH 4068 Günümüz Had. Prob. (S) 2 saat IV. sınıf/8. yy
13. İLH 4084 Yaygın Öğret. Hadis (S) 2 saat IV. sınıf/8. yy
14. İLH 4160 Gayb ve Fiten Hadis. (S) 2 saat IV. sınıf/8. yy

İLKÖĞRETİM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETMENLİĞİ PROGRAMI

1. İDÖ 2009 Hz. Muh. Had. ve Öğr. (Z) 2 saat II. sınıf/3. yy
2. İDÖ 2105 Hz. Muh. Çağ. ve Evr. Yak. (S) 2 saat II. sınıf /3. yy
3. İDÖ 2108 Türk Kült. Hadis (S) 2 saat II. sınıf /4. yy
4. İDÖ 4102 Hadis ve Sün. Çağdaş Yor. 2 saat IV. sınıf/8. yy

YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ İSLÂMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

HAZIRLIKLI PROGRAM

1. İİF 107 Hadis Tarihi ve Usûlü-I (Z) 2 saat I. sınıf /1. yy
2. İİF 108 Hadis Tarihi ve Usûlü-II (Z) 2 saat I. sınıf /2. yy
3. İİF 205 Hadis-I (Z) 4 saat II. sınıf /3. yy
4. İİF 205 Hadis-II (Z) 4 saat II. sınıf /4. yy

İSTANBUL ŞEHİR ÜNİVERSİTESİ İSLÂMİ İLİMLER FAKÜLTESİ

ISS 205 Hadis Tarihi ve Usulü (2-2-3) (4 AKTS)

Hadis ilminin tarihi ve usulü hakkında temel bilgileri kazandırmak amacıyla, hadis usulünün temel kavramları, esasları ve problemleri; hadis rivayeti, sened ve metin; hadis literatürü, hadis usulü literatürü; hadis ilminin gelişim safhaları, tasnif devri edebiyatı, tasnif devri sonrası hadis edebiyatı, zevaid edebiyatı, şerh edebiyatı, hadis istihlalarıyla ilgili edebiyat; çağdaş hadis literatürünün tanıtımı.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

el-Medhal li-dirasati's-sünneti'n-nebeviyye, Yûsuf Kardâvî, Mektebetu Vehbe, Kahire 1992.; Studies in Early Hadith Literature, Muhammad Mustafa A'zami, American Trust Publication, Indianapolis 1978; Hadis Edebiyatı, İsmail Lütfi Çakan, Marm. Üniv. İlahiyat

Fak. Yay., İstanbul 1996; Hadis Usulü, İsmail Lütfi Çakan, Marm. Üniv. İlahiyat Fak. Yay., İstanbul 1990; Hadis Tarihi ve Usûlü, Ahmet Yücel, Marm. Üniv. İlahiyat Fak. Yay., İstanbul 2010; Teysiru mustalahi'l-hadis, Mahmûd b. Ahmed Tahhan, Mektebetü'l-Maârif, Riyad 1987; Hadis Literatürü (er-Risaletü'l-müstetrafe), Muhammed b. Cafer el-Kettani (çev. Yusuf Özbek), İz yayıncılık, İstanbul 1994.

Yardımcı Ders Kitapları:

Hadis Usulü, Talat Koçyiğit, Ank. Üniv. İlahiyat Fak. Yay., Ankara 1987; Ulumü'l-hadis ve mustalahuhu, Subhi es-Salih, Dârü'l-İlm li'l-Melayin, Beyrut 1977; Ulumü'l-hadis, Takıyyüddin Osman b. Abdurrahman İbnü's-Salâh, Dârü'l-Fikr, Dımaşk 1984; Hadith: Muhammad's Legacy in the Medieval and Modern World, Jonathan A. C. Brown, Oneworld Publications, Oxford 2009; es-Sünnetu kable't-tedvin, Muhammed Accac Hatîb, Mektebetu Vehbe, Kahire 1963; Tefsir ve Hadis Usulünün Bazı Meseleleri, Muhammed Tayyib Okıç, Nun Yayıncılık, İstanbul 1995.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 307 Hadis I (2-3-3) (5 AKTS)

Hadislerin tenkidine dair temel kavram ve prensipleri ve bu çerçevede gelişen çağdaş tartışmaları tanıtmak amacıyla sened tenkidi, metin tenkidi, cerh ve tadil edebiyatı, metin tenkidinin esasları, sened ve metin açısından hadislerin tasnifi, klasik hadis literatürü bilgisinin verilmesi, temel hadis kitaplarının muhtevalarının tanıtılması.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

Sahihu'l- Buhari, Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail Buhari, Thesaurus Islamicus Foundation, Vaduz 2001; Sahihu Müslim, Müslim b. el-Haccac, Thesaurus Islamicus Foundation, Vaduz 2001; el-Muvatta', Malik b. Enes el-Asbahi, Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1994; The kitab al-athar of Imam Abu Hanifah, Ebu Abdullah Muhammed b. Hasan eş-Şeybani, Turath Publishing, London 2008; Metin Tenkidi, Selahattin Polat, İFAV, İstanbul 2010; Hadiste Metin Tenkidi: Tarihi Süreç Yeni Yaklaşımlar, Enbiya Yıldırım, Rağbet Yayınları, İstanbul

2009; Mekayisü nakdi mutuni's-sünne, Misfir b. Garamullah Dümeyni, Dersaadet Basım ve Dağıtım, İstanbul ts.

Yardımcı Ders Kitapları:

er-Ref ve't-tekmîl fi'l-cerh ve't-ta'dîl, Muhammed Abdulhay el-Leknevî, Beyrut 1987. Hadis Araştırma ve Tenkit Kılavuzu, Salahattin Polat vd., M.Ü. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 2008; Ilmu tahrîcî'l-ehâdis: usuluhu, taraikuhu, menahicuhu, Muhammed Mahmûd Bekkar, Daru Taybe, Riyad 1996; Usulü'l-cerh ve't-ta'dîl ve ilmü'r-ricâl, Nureddin Itr, Dımaşk 2001; The Canonization of al-Bukhari and Muslim: the formation and function of the Sunni Hadith canon, Jonathan A. C. Brown, E.J. Brill, Leiden 2007.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 310 Hadis II (2-3-3) (5 AKTS)

Hadislerin ve hadisçilerin tarih boyunca hangi açılardan nasıl değerlendirildiğini ve eleştirildiğini göstermek maksadıyla sened ve metin tenkidi, cerh ve tadil edebiyatı, metin tenkidinin esasları, sened ve metin açısından hadislerin tasnifi, klasik hadis literatürü bilgisi gibi alanların ve temel hadis kitaplarının muhtevalarının tanıtılması.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

Sünenü't-Tirmizi, Ebû İsa Muhammed b. İsa et-Tirmizi, Dârü'l-Garbi'l-İslâmî, Beyrut 1998; Sünenü Ebî Davud, Süleyman b. Eş'as Ebû Davud es-Sicistani, Thesaurus Islamicus Foundation, Vaduz 2000; Sünenü İbn Mace, Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid İbn Mace, Thesaurus Islamicus Foundation, Vaduz 2001; Sünenü'n-Nesai, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Ali en-Nesai, Thesaurus Islamicus Foundation, Vaduz 2000; The kitab al-athar of Imam Abu Hanifah, Ebu Abdullah Muhammed b. Hasan eş-Şeybani, Turath Publishing, London 2008.

Yardımcı Ders Kitapları:

er-Ref ve't-tekmîl fi'l-cerh ve't-ta'dîl, Muhammed Abdulhay el-Leknevî, Beyrut 1987; Hadis Araştırma ve Tenkit Kılavuzu, Salahat-

tin Polat vd., M.Ü. İlahiyat Fak. Vakfı Yay., İstanbul 2008; Ilmu tahrici'l-ehâdîs: usuluhu, taraikuhu, menahicuhu, Muhammed Mahmûd Bekkar, Daru Taybe, Riyad 1996; Usulü'l-cerh ve't-ta'dîl ve ilmü'r-ricâl, Nureddin Itr, Dimaşk 2001; The Canonization of al-Bukhari and Muslim: the formation and function of the Sunni Hadith canon, Jonathan A. C. Brown, E.J. Brill, Leiden 2007.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 355 Hadis Tahrici ve Ricali (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Hadis ilmindeki sened tenkidi hakkında daha derin bilgi sahibi kılmak ve hadislerin kaynaklarını bulma (tahric) faaliyetine dair bilgi vermek amacıyla seçilmiş hadisler hakkında literatür taraması yapılması, hadislerin kaynaklardaki yerlerinin gösterilmesi, isnadlardaki raviler hakkında bilgi veren kaynakların kullanılması, raviler hakkındaki değerlendirme ifadelerinin tanıtımı.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

Teysiru diraseti'l-esanid li'l-mübtediin, Amr Abdülmün'im Selim, Dâru İbnü'l-Kayyim, Riyad 2004/1425. Usulü't-tahric ve dirasetü'l-esanid, Mahmûd b. Ahmed Tahhan, Mektebü'r-Reşid, Riyad 1983. Hadiste Rical Tenkidi, Emin Aşıkutlu, Marmara Ü. İ. Fakültesi Yayınları (İFAV), İstanbul 1997. Hadis İlminde Tenkit Terimleri ve İlgili Çalışmalar, Ahmet Yücel, Marmara Ü. İ. Fakültesi Yayınları (İFAV), İstanbul 1998. Studies in Early Hadith Literature with a Critical Edition of Some Early Texts, Muhammad Mustafa A'zami, American Trust Publication, Indianapolis 1978.

Yardımcı Ders Kitapları:

el-Vazih fi fenni't-tahric ve diraseti'l-esanid, Cemiyetü'l-Hadisi's-Şerif ve İhyai't-Türas, Amman 2004. Dirasat fi'l-cerh ve't-ta'dîl, Muhammed Ziyaurrehman Azami, Beyrut 1995. Tuhfetü'l-eşraf bi-ma'rifeti'l-etraf, Ebü'l-Haccac Cemaleddin Yusuf b. Abdurrahman el-Mizzi (nşr. Abdüssamed Şerefüddin), Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut ts. Tehzibü't-Tehzib, İbn Hacer el-Askalani, Daru İhyai't-türasi'l-arabi, Beyrut 1991. el-Mu'cemü'l-müfehres li-elfazi'l-

hadisi'n-nebevi, Arent Jean Wensinck, E. J. Brill, Leiden 1936. Encyclopedia of Canonical Hadith, G. H. A. Juynboll, E.J. Brill, Leiden 2007.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 356 Hadis Tenkidi (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Klasik ve modern anlama yöntemleri ışığında metin açısından hadisleri değerlendirme alışkanlığının kazandırılması amacıyla belirli hadislerin hem sahabe ve tabiin devrinde hem hadis metinleri ve şerhlerini yazan müellifler döneminde nasıl anlaşıldığının örnekler üzerinden incelenmesi, sened ve metin tenkidinin bir arada kullanılmasının önemine işaret edilmesi, modern dönemde ortaya çıkan anlama ve yorum bilimlerinin hadisler açısından değerlendirilmesi, İslam alimlerince kullanılan anlama ve yorumlama yöntemleriyle modern yöntemlerin mukayesesi.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

Menhecü'n-nakd inde'l-muhaddisin, Muhammed Mustafa A'zami, Mektebetü'l-Kevser, Riyad 1990/1410. Menhecü'n-nakd fi ulumi'l-hadis, Nureddin Itr, Dârü'l-Fikr, Dimaşk 1981. Sünnet ve Hadisin Anlaşılması ve Yorumlanmasında Metodoloji Sorunu, Mehmet Görmez, Türkiye Diyanet Vakfı, Ankara 1997. The Origins of Muhammadan Jurisprudence, Joseph Schacht, The Clarendon Press, Oxford 1950. On Schacht's Origins of Muhammadan Jurisprudence, Muhammed Mustafa A'zami, Camiatü'l-Melik Suud, Riyad 1985.

Yardımcı Ders Kitapları:

Cühudü'l-muhaddisin fi nakdi metni'l-hadisi'n-nebeviyyi's-şerif, Muhammed Tahir Cevabi, Müessesetü Abdülkerim b. Abdullah, Tunus 1991. Dirasat fi menhecü'n-nakd inde'l-muhaddisin, Muhammed Ali Kâsım Ömeri, Daru'n-nefais, Amman 2000/1420. Menhecü nakdi'l-metn inde ulemai'l-hadisi'n-nebevi, Selahaddin b. Ahmed İdlibi, Dârü'l-Âfâki'l-Cedide, Beyrut 1983. Usulü menhecü'n-nakd inde ehli'l-hadis, Assam Ahmed Beşir, Müessesetü'r-Reyyan, Beyrut 1992. Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 452 Siyer Hadis İlişkisi (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Siyer ile hadis arasındaki irtibatın boyutlarını göstermek amacıyla; seçilmiş hadis metinleri ile temsil kabiliyeti yüksek siyer kitaplarından bu hadislerin söylendiği olayın birlikte okunması, Hadis ve Siyer ilimlerinin birbirlerine olan ihtiyacının ve iki ilim dalının yöntemlerini bir arada kullanmanın yararlarının gösterilmesi.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

el-Camiu's-sahih, Buhari, Çağrı yayınları, İstanbul 1992. es-Siretü'n-Nebeviyye, İbn Hişam, Kahire 1967/1387. el-Megazi, Vakidi, nşr. Marsden Jones, Âlemü'l-Kütüb, Beyrut 1984. Fıkhü's-sire, Muhammed Saîd Ramazan el-Buti, Dârü'l-Fikri'l-Hadis, Beyrut 1967. The Biography of Muhammad, Harald Motzki (ed.). E. J. Brill, Leiden 2000.

Yardımcı Ders Kitapları:

Siyeri Farklı Okumak (Mekke Yılları), Mehmet Azimli, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2008. Siyeri Farklı Okumak (Medine Yılları), Mehmet Azimli, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2009. Cumhuriyet Devri Akademik Siyer Literatürü, Eyyüp Said Kaya (ed.), Meridyen Destek Derneği, İstanbul 2010.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 454 Oryantalizm ve Hadis (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Oryantalistlerin Hadis ve Sünnet hakkındaki görüşlerinin ve modern dönemde Batıda gerçekleştirilen hadis çalışmalarının değerlendirilmesi amacıyla, oryantalizmin genel anlamda İslam dininin temel kaynakları, özelde Sünnet ve hadisler hakkındaki görüşleri, İslam dünyasındaki belirli isimlerin oryantalist çalışmalar açısından konumu, Sünnet ve hadisler hakkında oryantalistlerin kendi içlerindeki yahut İslam dini mensuplarıyla tartışmaları.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

Orientalism: A reader, A.L.Macfie (ed.), New York University Press, New York 2000. Batı'da Hadis Çalışmalarının Tarihi Seyri, Harald Motzki, Hadisevi, İstanbul 2006. Oryantalizmin Kısa Tarihi,

Yücel Bulut, Küre Yayınları, İstanbul 2004. İslam Fıkhı ve Sünnet, M.M. Azami (çev. Mustafa Ertürk), İz yayıncılık, İstanbul 1996. Ezme-tü'l-istişrakî'l-hadis ve'l-muasır, Muhammed Halife Hasan, Camiatü'l-İmam Muhammed b. Suud el-İslamiyye, Riyad 2000/1421. Orienta-lism, Edward W. Said, Vintage Books, New York 1978.

Yardımcı Ders Kitapları:

Orientalism, Bryan S. Turner (ed.), Routledge, London 2000. Oryantalist Yaklaşım İtirazlar, M. Emin Özafşar, Ankara Okulu Ya-yınları, Ankara 1999. Krizdeki Oryantalizm: Eleştiriler, A. L. Tibavi, Yöneliş Yayınları, İstanbul 1998. Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 455 Ahkam Hadisleri (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Hadislerin fikhî hükümler açısından önemini göstermek ama-çıyla fıkıh-sünnet ilişkisi, fıkıh kitaplarında delil olarak kullanılan hadisler, hadis ile fıkıhın bir araya geldiği örnekler olarak ilk dönem-de fıkıh konularına göre düzenlenmiş hadis kitaplarının fıkıh kitap-larıyla mukayesesi, rivayetlerin fıkıh mezhepleri arasında görülen ihtilaflardaki rolü.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

el-Muvatta, Malik b. Enes, Çağrı Yayınları, İstanbul 1992 (seç-me bölümler). es-Sünen, Ebu Davud es-Sicistani, Çağrı Yayınları, İs-tanbul 1992 (seçme bölümler). Bülûgu'l-merâm, İbn Hacer el-Askalani, Daru'l-feyha, Dımaşk 1992 (seçme bölümler). Şerhu maâni'l-âsâr, Ebu Cafer et-Tahavi, Kahire 1968 (seçme bölümler). Kitâbu'l-âsâr, Muhammed b. Hasan eş-Şeybânî, Daru'l-kütübi'l-ilmîyye, Beyrut 1993. Gayetü'l-ihkam fî ehâdisi'l-ahkâm, Ebü'l-Abbas Muhibbüddin Ahmed b. Abdillâh b. Muhammed Taberi, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 2004/1424. el-İlmam bi-ehâdisi'l-ahkâm, Ebü'l-Feth Takıyyüddin Muhammed b. Ali İbn Dakikul'id, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrut 1986.

Yardımcı Ders Kitapları:

el-Mucez fî ehâdisi'l-ahkâm, Muhammed Accac Hatîb, [y.y. y.y.], 1975/1395-1976/1396. İmamların Fikhi İhtilaflarında Hadislerin Rolü, Muhammed Avvame, (çev. M. Hayri Kırbasoğlu),

Kayıhan Yayınevi, İstanbul 1980. Muvattaü'l-İmam Malik: rivayetu Muhammed b. el-Hasan eş-Şeybani, Malik b. Enes, Dârü'l-Kalem, Beyrut 1992/1412.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

ISS 456 Sünnete Çağdaş Yaklaşımlar (Seçmeli) (2-0-2) (3 AKTS)

Modernleşme sürecinin başladığı dönemden itibaren İslam dünyasının farklı coğrafyalarında Sünnet ve hadisler hakkında geliştirilen çeşitli tutum, yaklaşım ve görüşlerin değerlendirilmesi amacıyla, Modern dönemden itibaren ve özellikle günümüzde İslam dünyasında geçerli ve etkili olan Sünnet anlayışları, bu anlayışları temsil eden kişi ve kurumlar, tecdid hareketleri, modernistler, modern selefilik, modern Sünnet anlayışları ile tarih boyunca görülen Sünnet anlayışlarının mukayesesi.

Ders Kitabı/ Kaynaklar:

es-Sünne ve mekane tuha fi't-teşrii'l-İslâmî, Mustafa Sibâî, el-Mektebetü'l-İslâmiyye, Dımaşk 1978. Islamic Methodology in History, Fazlurrahman, Islamic Research Institute, İslamabad 1984. Modern İslam Düşüncesinin Tenkidi II (Fazlurrahman), Ebubekir Sifil, Kayıhan Yayınevi, İstanbul 1998. Edva' ale's-sünneti'l-Muhammediyye, Mahmûd Ebû Reyze, Kum 1995/1416. Tenakuza-tü'l-Elbani el-vazihat, Hasan b. Ali el-Kureşi Sakkaf, Türkiye Sınai Kalkınma Bankası, Amman 1992.

Yardımcı Ders Kitapları:

el-İmam el-müceddid el-allame el-muhaddis Muhammed Nasırüddin el-Elbani, Ömer Ebû Bekr, Beytü'l-Efkari'd-Devliyye, Amman [t.y.]. Çağdaşlaşma ve Hadis Tartışmaları, İbrahim Hatiboğlu, Hadisevi, İstanbul 2004. Alternatif Hadis Metodolojisi, M. Hayri Kırbaşoğlu, Ankara Okulu Yayınları, Ankara 2002. Sünnet müdafaası, Muhammed Ebu Şehbe (çev. Mehmed Görmez-M. Emin Özafşar), Rehber Yayınları, Ankara 1990. Pakistan ve Hindistan'da Hadis Çalışmaları, Halid Zaferullah Daudi, İnsan Yayınları, İstanbul 1995.

Önkoşul: UNI 124, ISS 104

GERÇEKTE OKUTULAN DERSLER VE İÇERİKLERİ

Çalışmamızın bu safhasında ise fakültelerin web sayfalarında ilan ettikleri resmî kayıtların dışında, e-posta yoluyla görüşlerine müracaat ettiğimiz ve geri bildirim yapma lütfunda bulunan bazı hocalarımızın bizzat uygulamada neler yaptıklarına dair beyanlarını paylaşmak istiyoruz.

Prof. Dr. Yusuf Ziya Keskin (Harran Ü. İlähiyat F.)

Hadis Tarihi ve Usulü

Ahmet Yücel: *Hadis Tarihi, Hadis Usulü*,

Hadis Tarihi dersinde ayrıca Nevevi'nin *Kırk Hadis*'i.

Hadis Usulü'nde Müslim, kitabü'l-birr'den ilk birkaç hadis, ayrıca bu hadislerden anne babaya iyilik hadisi, bütün tariklerini gösterir şema ile tanıtılıyor.

Hadis I

İsmail Lütfi Çakan: *Hadis Edebiyatı* (2 kredi)

Kitabu'l-ıman: Ravileri de tanıtılarak Arapça metin olarak okutuluyor. (2 kredi)

Hadis II

Keşfu'l-hafa'dan seçilen yaygın hadisler (okunabildiği kadarıyla) değerlendirme metinleriyle birlikte Arapça okunuyor. (2 kredi)

Hemmam b. Münebbih Sahifesi. (2 kredi)

Not: Bu yıl (2014), dört kredilik hadis derslerini 2 krediye düşürüp 6 döneme yaydık ve ilk olarak bu dönem **Hadis Tarihi** olarak uygulamaya koyduk, ikinci dönem **Hadis Usulü** okutacağız, sonraki dönemlerde **Hadis I** dersinde İsmail Lütfi Çakan beyin *Hadis Edebiyatı* kitabını ve Müslim'den bir bölüm hadis okuyacağız. **Hadis II** dersinde Buhari'nin *Kitabu'l-İman*'ı, **Hadis III** dersinde Hemmam b. Münebbih'in *Sahifesi*, **Hadis IV** dersinde de *Keşfu'l-hafa*'dan seçilmiş yaygın bazı hadisleri okuyacağız.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Ürkmez (Malatya Ü. İlähiyat F.)

Hadis Tarihi ve Usûlü: (tek dönem, 4 saat)

1. *Hadis Tarihi ve Usûlü* (AÖF): 5 ve 6. Üniteler hariç tamamı (bütün detaylarıyla).

Birgivi, *Usûl-i Hadis*, tamamı (Arapça, 12 sayfa)

Ebu Gudde, *Lemehat min tarihi's-sünne'sinin* ilk 54 sayfası (Arapça)

Prof. Dr. Saffet Sancaklı, *Sünneti Doğru Anlamak*, tamamı.

Hadis-1: (tek dönem, 4 saat)

1. *Peygamberim diyor ki* (*Müsned'*den seçki) ilk iki bölümü (490 hadisin Arapça ve Türkçe metinleri ve ilgili bütün açıklamaları).

2. Aynı eserin "ezberleme modülü-1" kapsamındaki 50 hadisin metin ve çeviri ezberleri.

Üç ve dördüncü sınıfların **seçmeli derslerinde** ise makale inceleme ve tartışmasına dayalı bir içerik benimsenmiştir. Ana konular arasında şunlar yer almıştır:

- Hadisin diğer disiplinlerle ilişkisi (B. Erul)
- Kur'an'la yetinme fikrinin tarihçesi (M. Ertürk)
- Müsteşriklerin hadise yaklaşımları (M. Görmez, İ. Hatiboğlu, H. Kahraman)
- Kadınlarla ilgili hadisler (H. Martı)
- Zayıf hadisle amel meselesi (E. Şahyar)

Yrd. Doç. Dr. Ramazan Özmen (Yüzüncü Yıl Ü. İlähiyat F.)

Hadis-I (Arapça): Metin olarak Ezher Üniversitesi'nin 2007-2008 eğitim öğretim yılında ma'hed'lerinde okutulmak üzere hazırlanmış olan *نصوص مختارة من السنة النبوية* adlı bir kitap (geçen yıllarda es-Sabûnî'nin *Min kunûzi's-sünne'si* okutulmuş ancak öğrenciye ağır

geldiği için vazgeçilmiş.). Eserde yaklaşık 34 hadis mevcut, öğrencinin de aşına olduğu meşhur hadisler. Önce metin, sonra kelime açıklamaları, sonra hadisin şerhi ve hadisten çıkarılan hükümler gibi başlıklar var. Hadislerden birinci dönem 20, ikinci dönem 20 olmak üzere 40 hadis ezberletiliyor.

- Her dönem iki makale. (Bir vize için, bir de final için). Vize: B. Erul, "Sahabenin Sünnet'e bağlayıcılık açısından bakışları" (*İslami Araştırmalar*). Final: H. Karaman, "Sünnetin Bağlayıcılık Açısından Taksimi".

- Her dönem için bir Türkçe eser: Birinci dönem: Enbiya Yıldırım, *Hadis Problemleri*; ikinci dönem ise Kırbasoğlu, *İslam Düşüncesinde Sünnet*.

Ayrıca 1,5 saatlik dersin belli bir süresinde kısaca bazı genel hadis meseleri üzerinde durulup literatür tanıtması yapılıyor. Mesele el-Buhârî ve *Sahîh*'i kısaca tanıtılıp, oradan bir metin seçiliyor. (İlk ders, el-Buhârî'nin aynı zamanda siyer için de çok önemli bir kaynak olduğunu göstermek amacıyla Hudeybiye musâlahasını anlattığı rivayeti mütalaa edilmiş.)

Yrd. Doç. Dr. Veysel Özdemir (Bingöl Ü. İlâhiyat F.)

Hadis İlimleri ve Usulü-I: (I. sınıf/ 1. dönem, 2 saat): Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi*.

Hadis İlimleri ve Usulü-II: (I. sınıf/ 2. dönem, 2 saat): *Hadis Tarihi* (tekrar, A. Yücel) + Hadis usulü konularının yarısına yakını. Hadis Usûlü: Mahmud Tahhân, *Teysîru mustalahi'l-hadîs*.

Hadis I: (II. sınıf/3. dönem, 2 saat): Hadis usulüne dair Mahmud Tahhân, *Teysîru mustalahi'l-hadîs*.

Hadis II: (II. sınıf/4. Dönem, 2 saat): Ahkâm hadisleri metinleri: Tirmizî, *Kitabu's-Salât*".

Hadis III: (III. sınıf/5. Dönem, 2 saat): *Kütüb-i Sitte*'den seçme ahkâm hadisleri metinleri.

Seçme Hadis Metinleri (IV. sınıf/7. dönem, seçmeli): Ahlâk eksenli hadis metinleri: Ebû Dâvud, *Kitâbu'l-Edeb*.

- Ezber hadisler, genelde ahlaki ve ibadetlerle alakalı öğrencilerin günlük hayatlarında ve vaazlarında kullanabilecekleri Kütüb-i Sitte'den seçilmiş hadislerden oluşturulmuş. Anabilim dalı kararı gereği her dönem 20 hadis ezberletiliyor. Bu hadisler vize ve finalde hadis metninin baş kısmı verilerek tamamlatılıyor. Sınavdaki ağırlığı % 25 civarında. İlk on hadisten vizede, tamamından ise finalde sorumlular.

Tüm öğrencilere *Hadis İstılahları Sözlüğü* tavsiye edilmektedir. Ayrıca *İslam Ansiklopedisi* "Hadis" maddesinin okunması tavsiye edilmektedir. Ayrıca derslerde ortaya çıkan tartışmalı mevzular ile ilgili okunmak üzere **çeşitli makale tavsiyeleri** de yapılmaktadır. Yapılan tavsiyelere göre imtihanlarda sorular sorulmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Emin Seyhan (Kafkas Ü. İlahiyat F.)

Hız. Peygamber'in Hadisleri ve Öğretileri (Z):

İsmail Lütfi Çakan, *Ana Hatlarıyla Hadis* + DİB tarafından hazırlanan 40 hadis (okuma ve ezber).

Hadis Usûlü (S): Ahmet Yücel, *Hadis Usûlü* + Musa Bağcı, *Hadis Tarihi ve Metodolojisi*

(2014/2015 döneminde sadece Anadolu Üniversitesi İlahiyat Ön Lisans programında okutulan ve Salahattin Polat'ın editörlüğünde hazırlanan *Hadis Tarihi ve Usulü* adlı kitapları okunacak.)

Yrd. Doç. Dr. Veli Aba (Balıkesir Ü. İlahiyat F.)

Hadis Tarihi ve Usûlü (İ): Ali Osman Koçkuzu, *Hadis İlimleri ve Hadis Tarihi*; Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi ve Usûlü*; İsmail Lütfi Çakan, *Hadis Usûlü*.

Bunlar haricinde kaynak kitaplar: Abdülfettah Ebû Gudde, *Le-mehât min târîhi's-sünne ve ulûmi'l-hadîs*; Ömer Özpınar, *Hadis Edebiyatının Oluşumu*.

Yrd. Doç. Dr. Mustafa Karabacak (Aksaray Ü. İslâmî İlimler F.)

Ahlâk Hadisleri (Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Bölümü, seçmeli): Kemal Sandıkçı, *Hadis I, Hadis II*

H. Muhammed'in Hadisleri ve Öğretileri (Z): İmam Nevevî, *Kırk Hadis*

Öğr. Gör. Fatih GÜMÜŞ (R.T.E.Ü. İlahiyat F.)

H. Muhammed'in Hadisleri ve Öğretileri (Z): İsmail Lütfi Çakan, *Hadis Usulü* + 40 hadis ders notundan metin kısmı.

Ayrıca *Kütüb-i Sitte*'nin tanınması için ders notlarından müteşkil özel bir ders daha. Hadis içerikleri *Kütüb-i Sitte*'den ve daha çok eğitim ve ahlâk ile ilgili hadisler.

Öğr. Gör. Âdem Sadoğlu (R.T.E.Ü. İlahiyat F.)

Hadis I: *Kütüb-i tis'a*'dan konu eksenli metinler (eserler ve müellifleri); Yavuz Köktaş, *Ahlâk Hadisleri II*.

Hadis-II: *Riyazü's-salihin*, ibadât ve ahlâka dair seçme metinleri.

Seçme Hadis Metinleri: (IV. sınıf): *Riyazü's-salihin*, 50 ezber hadis ve 200'e yakın hadis metni. Tavsiye: *Riyazüs-salihin* (8 cilt); Zekeriyya Kandehlevi, *Hayatu's-sahabe*, *Fezailu'l-a'mal* ve bazı hocaların 40 hadis yorumları.

DEĞERLENDİRME

2012 yılında Samsun'da gerçekleştirilen çalıştayda alınan kararlar doğrultusunda İlahiyat Fakültesi lisans mezunlarından Hadis dersleri açısından beklentiler şu şekilde belirlenmiştir:

1. Klasik hadis kaynaklarını tanıma ve okuma becerisi kazanmalı.
2. Disiplinler arası çalışabilme becerisi kazanmış olmalı.
3. Hadis Tarihi ve Usûlü ile ilgili başlıca kavramları/terimleri bilmeli.
4. Bir hadisi kaynaklarından bulabilmeli ve herhangi bir hadisin sıhhati konusunda yapılmış olan değerlendirmelere ulaşma becerisi kazanmalı.
5. Mesleğini icra edebilecek kadar hadis birikimi kazanmış olmalı.
6. Klasik hadis kaynaklarını tanımalı, başlıca hadis/ravi/ricâl (tabakât) literatürünü bilmeli ve Hadis ilimleriyle ilgili meşhur eserlerden en az bir örneği bilmeli.
7. Hadisleri anlama ve yorumlama becerisi kazanmalı.
8. Uydurma rivâyetleri tanıma yollarını çok iyi bilmeli.
9. Sünnet-bid'at bilincine sahip olmalı.
10. Kur'ân-Sünnet bütünlüğüne ilişkin bilgi birikimine sahip olmalı.
11. Dinî bütünlük içinde ve tarihsel gerçeklere uygun sağlıklı bir Peygamber ve sahâbe algısına sahip olmalı.
12. Hadis metninin tarihi (bağlamı) konusunda yeterli donanıma sahip olmalı.
13. Elektronik ortamdaki verilerden yararlanabilme ve materyal kullanabilme yeteneği kazanmalı.
14. Hadisle ilgili akademik çalışmalar ve aktüel tartışmalardan haberdar olmalı.⁴

⁴ *Modern Dönemde İlahiyat Fakültelerinde Hadis Eğitimi ve Araştırmaları Çalıştayı (24-25 Mart 2012 Samsun)*, s. 87, Editör: Yavuz Ünal, Samsun 2012.

İlahiyat ve dengi lisans programlarında okutulan Hadis dersleri temelde zorunlu ve seçmeli olarak ikiye ayrılmaktadır. Hadis Tarihi ve Usûlü, Hadis-I, Hadis-II, Hz. Peygamber'in Sözlere ve Öğretileri dersleri zorunlu dersler arasındadır. Seçmeli dersler ise fakülterlere göre farklılık arz etmekte ve genellikle Hadis hocalarının ilmî bakış açlarına göre çeşitlenmektedir. Öyle zannediyoruz ki, lisans düzeyinde okutulan Hadis derslerinin, özellikle de seçmeli olarak okutulmaların içeriği belirlenirken, Yavuz Ünal hocanın da ilgili çalıştayda işaret ettiği gibi,

- *"Hadis bize nerede lâzım olacak?"*,
- *"Ben hadisi hangi amaçla öğretiyorum?"*
- *"Öğrencinin hadis eğitiminden bir beklentisi var mı?"*
- *"Dersin içeriğini belirlerken özel hedeflerim var mı?"*

ve benzeri sorulara verilecek cevaplar etkili olmaktadır.⁵

Yine onun ifadesine göre Hadis derslerini veren hocalar da, kendi öngördükleri öğrenci profilini oluşturmak için hem usul ve tarih; hem de metin eksenli hususlarla ilgili olarak bir tercihte bulunabilmekte; burada da hocanın feraseti, konu ve kaynak seçimini, eğitim tekniği ve özverisi de eğitimdeki başarısını [veyahut da başarısızlığını BT.] belirlemektedir. Bugün bilim dalının geldiği yerde de, sistematik yapılanma veya profesyonel eğitim değil, bireysel feraset ve özverinin etkin olduğu söylenebilir. Ancak öğretim elemanları tarafından söz konusu çabanın sarf edildiği süreçte genelde hadis ilmine, özelde ise rivayetlerin şahsına yönelik eleştiriler özgüveni ve duruşları sarsmıştır. Dolayısıyla ana hatlarıyla ilim dalının öğretilmesi yerine, eleştirilere cevap vermek ya da ön almak amaç haline dönüşmüştür.⁶

Kanaatimizce lisans düzeyinde okutulacak Hadis derslerinde bütün hadis külliyatının okutulması imkân dâhilinde değildir. Bunun yerine tercih edilecek kitap ya da metinlerin, sağlıklı bir Peygamber

⁵ Ünal, *age.* s. 67.

⁶ Ünal, *age.*, s. 68.

ve Sünnet algısını oluşturacak düzeyde ele alınıp tartışılması yeterli olacaktır. Önemli olan da zaten bütün kitapları okutmak değil, **anlama merkezli** bir metod geliştirerek doğru bir bakış açısı ve vizyon kazandırmaktır. Gerekli Hadis/Sünnet bakış açısını (nosyonunu) alan öğrencilerin, mezuniyetin ardından karşılaşacakları problemlere doğru bir şekilde çözüm üretmeleri mümkün olacaktır.

Başkan: Prof. Dr. İsmail Hakkı ÜNAL

Bekir Bey'e biz de bu güzel sunumları için teşekkür ediyoruz. Son maddeleri sayarken aklıma geldi. Varsa öyle birisi bana gönderiyorlar ya. Böyle ideal bir şey olsa inşallah kimse için sıkıntı olmaz ama bizler de aynı idealleri kazanma durumundayız hocalar olarak, öğrenciler olarak. Önemli bir şey gerçekten. Güzel tespitler.

Üstelik bu cumhuriyet döneminde Bekir Bey de söyledi. Bizim hızlı bir göz atmamızı sağlayan bu süreci anlatırken kendisi de ifade etti. Büyük bir zenginleşme var, renklileşme var ve bu bir gelişmeyi gösteriyor. İçerik itibarıyla şöyle veya böyle tartışılabilir. Hocalarımızın tercihlerine ve bu konudaki çabalarına bağlı olarak bu değişebilir. Ama en azından isimler bakımından, konular bakımından ciddi bir gelişme var. Gerçekten önemli bir ilerleme var. Cumhuriyetin ilk dönemlerine bakarak. Bunun içerisinin doldurulması, niteliğinin yükseltilmesi, kalitesinin yükseltilmesi gerekiyor. Burada da hepimizin bu konuda özel çaba göstermesi lazım.

Üstelik tabi bunlar -zaman zaman bir araya geliyoruz ama- bu farklılıklar doğal. Ben herkes aynı şeyleri versin diye iddia etmemin bir anlamı yok ama en azından neler yapıyoruz. Mesela diyelim ki beş tane hadis dersi var. Hadis I, Hadis II, Hadis III, Hadis IV, Hadis V faraza... Şimdi bir hocamız bir hadis kitabını alıp Hadis I'de başlar, Hadis II'de devam eder, III'de, IV'de, V'de devam edebilir. Ben hadis okuttum da diyebilir. Yani bu böyle mi olmalı yoksa o Hadis I, II, III'ün bir adı mı olmalı? Hepsinin bir adı olmalı bence. Yani bunların ne okutacağız. Hadis kaynakları mıdır, hadis tenkidi midir, hadis metinleri midir, hadis problemleri midir? Hepsinin ismi olmalı. İsmi konmadığı zaman, o zaman içerik muğlak kalır. Herkes istediğini yapma durumunda olur. Dolayısıyla kolaya kaçma imkânı da var.

Ben açarım bir hadis kitabını, hadi okuyalım bakalım, dört sene beş sene o hadisleri okuyalım. Kaç tane hadis okuduk. 100 tane 200 tane. Bununla da hadis dersi yapmış oluruz. Olur muyuz? Tabi o da ayrı bir konu.

Ben fazla uzatmayayım. Şimdi Yusuf Bey sunum yapacaklar. Herhalde bir beş dakika geçirdik ama o tam zamanına riayet edecek-tir diye bakıyorum.